

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS
pārbaudes lietā Nr. 2023-30-26AA
Rīgā

29.05.2025.

Nr. 6-6/23

Latvijas Republikas Saeimai
saeima@saeima.lv

Par Pašvaldību likuma 56. panta pirmās daļas atbilstību Satversmes 101. pantam

Tiesībsargs ir izskatījis pārbaudes lietu Nr. 2023-30-26AA¹ par Pašvaldību likuma 56.panta pirmajā daļā noteiktā ierobežojuma iesniegt kolektīvo iesniegumu pašvaldībai tādiem Eiropas Savienības pilsoņiem, kuri nav Latvijas Republikas pilsoņi, bet ir reģistrēti Fizisko personu reģistrā, sasnieguši 16 gadu vecumu un kuru deklarētā dzīvesvieta ir pašvaldības administratīvajā teritorijā vai tai pašvaldības administratīvajā teritorijā pieder nekustamais īpašums, atbilstību Satversmes 101. pantam.

I Faktiskie un juridiskie apstākļi

Tiesiskais regulējums

[1] Pašvaldību likuma 56. panta pirmajā daļā (turpmāk – apspriežamā norma) noteikts, ka kolektīvo iesniegumu pašvaldībai par tās kompetencē esošiem jautājumiem ir tiesīgi iesniegt Latvijas Republikas pilsoņi, kuri iesnieguma iesniegšanas dienā ir sasnieguši 16 gadu vecumu un kuru dzīvesvieta ir deklarēta pašvaldības administratīvajā teritorijā vai kuriem pieder likumā noteiktajā kārtībā reģistrēts nekustamais īpašums šajā teritorijā.

¹ Pārbaudes lieta ierosināta uz tiesībsarga iniciatīvas pamata. Pārbaudes lietas izskatīšanas gaitā tiesībsargs ir pieprasījis un saņēmis viedokļus no Latvijas Pašvaldību savienības 2024.gada 5.maija vēstulē Nr. 202310/SAN866/NOS16, sabiedrības par atklātību “Delna”, 2023. gada 21. novembra vēstulē Nr. 3.4/2023-56, biedrības “Sabiedriskās politikas centra Providus” 2024.gada 31.janvāra vēstulē Nr. 2024/ 001-LS, Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Valststiesību zinātņu katedras docenta Dr.iur. Edvīna Danovska vēstulē 2024.gada 22.februārī, Baltic Human Rights Society Asociētās pētnieces Lolitas Bukas vēstule 2024.gada 11.jūnijā.

[1.1] Apspriežamā norma pēc būtības noteic, ka kolektīvo iesniegumu pašvaldībā var iesniegt tikai Latvijas Republikas pilsoņi. Tas nozīmē, ka citas personas, tostarp Eiropas Savienības (turpmāk arī – ES) pilsoņi, kuri nav Latvijas Republikas pilsoņi, bet ir reģistrēti Fizisko personu reģistrā un kuru deklarētā dzīvesvieta vai nekustamais īpašums atrodas konkrētās pašvaldības teritorijā, šādus iesniegumus nevar iesniegt.

[1.2] Apspriežamā norma tika pieņemta līdz ar Pašvaldību likumu 2022. gada 20. oktobrī un stājās spēkā 2023. gada 1. janvārī, tādējādi ieviešot jaunu sabiedrības līdzdalības instrumentu pašvaldībās.

Konstatējams, ka uz 2. lasījumu Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija 2022. gada 23. marta sēdē likumprojektā Pašvaldību likums Nr. 976/Lp13 (turpmāk – likumprojekts) atbalstījusi priekšlikumu noteikt tiesības iesniegt kolektīvo iesniegumu ikvienai personai, kuras iesnieguma iesniegšanas dienā ir sasniegusi 16 gadu vecumu un kuras dzīvesvieta ir deklarēta pašvaldības administratīvajā teritorijā vai kurai pieder likumā noteiktajā kārtībā reģistrēts nekustamais īpašums šajā teritorijā. Tomēr Saeimas 2022. gada 28. aprīļa sēdē (turpinot 7. aprīļa sēdi) 2. lasījumā šis priekšlikums netika apstiprināts². Debašu laikā kā galvenais arguments izskanēja, ka šādā redakcijā tiesības tiktu piešķirtas arī nepilsoņiem un trešo valstu pilsoņiem ar termiņuzturēšanās atļaujām. Likumprojekta izskatīšanā 3. lasījumā un otrreizējā caurlūkošanā apspriežamā norma diskutēta netika un stājās spēkā šī brīža redakcijā.

No likumprojekta anotācijas izriet, ka kolektīvā iesnieguma institūts izveidots, jo “minētais sabiedrības iesaistes veids paredzēts arī Saeimas kārtības ruļļa 5.³ nodaļā “Kolektīvā iesnieguma izskatīšana”. Tātad, iekļaujot minēto regulējumu Latvijas Republikas Saeimas darbībā, likumdevējs to ir atzinis par efektīvu instrumentu sabiedrības iesaistes nodrošināšanai. Turklāt arī Saeimas kārtības ruļļa regulējumā ir paredzēts, ka kolektīvo iesniegumu ir tiesīgi iesniegt tie Latvijas pilsoņi, kuri iesnieguma iesniegšanas dienā ir sasnieguši 16 gadu vecumu, ne tikai pilngadīgas personas, tādējādi veicinot jauniešu iesaistīšanos valsts pārvaldes darbā.”³

[2] Vienlaikus konstatējams, ka ES pilsoņiem, kuri ir reģistrēti Fizisko personu reģistrā, pašvaldību kontekstā ir piešķirtas līdzvērtīgas pilsoniskās un politiskās tiesības kā Latvijas pilsoņiem, kas dzīvo Latvijā.

² [Latvijas Republikas Saeimas 2022. gada 7. aprīļa kārtējās sēdes darba kārtība](#)

³ [Pašvaldību likuma anotācija](#)

[2.1] Visupirms jau Satversmes 101. panta⁴ otrās daļas pirmajā un otrajā teikumā ir ierakstīts, ka “Pašvaldības ievēlē pilntiesīgi Latvijas pilsoņi un Eiropas Savienības pilsoņi, kas pastāvīgi uzturas Latvijā. Ikvienam Eiropas Savienības pilsonim, kas pastāvīgi uzturas Latvijā, ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties pašvaldību darbībā.”

[2.2] Pašvaldības domes vēlēšanu likumā ir noteiktas tiesības Latvijas Republikā vēlē domi Latvijas pilsonim un Eiropas Savienības pilsonim, kurš nav Latvijas pilsonis, bet ir reģistrēts Fizisko personu reģistrā.⁵ Pašvaldības domes vēlēšanu likumā Latvijas pilsonim un Eiropas Savienības pilsonim, kurš nav Latvijas pilsonis, bet ir reģistrēts Fizisko personu reģistrā, ir noteiktas vienādas tiesības kandidēt domes vēlēšanās.⁶

[2.3] Vietējo pašvaldību referendumu likuma 7.panta pirmajā un otrajā daļā Eiropas Savienības pilsonim, kurš sasniedzis 18 gadu vecumu, ir reģistrēts Fizisko personu reģistrā un viņa dzīvesvieta reģistrēta attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā, vai viņam attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā pieder likumā noteiktajā kārtībā reģistrēts nekustamais īpašums, ir noteiktas tiesības piedalīties parakstu vākšanā un pašvaldības referendumā.⁷

[2.4] Turpat Pašvaldību likumā noteikts, ka par ledzīvotāju padomes locekli var būt fiziskā persona, kura sasniegusi 16 gadu vecumu un ir Latvijas Republikas pilsonis vai tāds Eiropas Savienības pilsonis, kurš nav Latvijas Republikas pilsonis, bet ir reģistrēts Fizisko personu reģistrā.⁸

[3] Lisabonas līguma⁹ 8. panta otrajā teikumā noteikts, ka “Savienības pilsonis ir jebkura persona, kurai ir kādas dalībvalsts pilsonība. Savienības pilsonība papildina valsts pilsonību un neaizstāj to.”

⁴ Ikvienam Latvijas pilsonim ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties valsts un pašvaldību darbībā, kā arī pildīt valsts dienestu. Pašvaldības ievēlē pilntiesīgi Latvijas pilsoņi un Eiropas Savienības pilsoņi, kas pastāvīgi uzturas Latvijā. Ikvienam Eiropas Savienības pilsonim, kas pastāvīgi uzturas Latvijā, ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties pašvaldību darbībā. Pašvaldību darba valoda ir latviešu valoda.

⁵ [Pašvaldības domes vēlēšanu likuma 5. panta pirmā daļa](#)

⁶ [Pašvaldības domes vēlēšanu likuma 8. pants](#)

⁷ [Vietējo pašvaldību referenduma likuma 7. panta pirmā un otrā daļa](#): “(1)Tiesības piedalīties parakstu vākšanā pašvaldības referenduma ierosināšanai ir Latvijas pilsonim un Eiropas Savienības pilsonim, kurš nav Latvijas pilsonis, bet ir reģistrēts Fizisko personu reģistrā, ja viņš atbilst visām šādām pazīmēm:

1) ir sasniedzis 18 gadu vecumu;

2) viņa dzīvesvieta ir reģistrēta attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā, vai viņam attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā pieder likumā noteiktajā kārtībā reģistrēts nekustamais īpašums.

(2) Tiesības piedalīties pašvaldības referendumā ir personai, kura dienā, kad pieņemts šā likuma [13. panta](#) otrajā vai sestajā daļā minētais lēmums par pašvaldības referenduma rīkošanu, atbilst šā panta pirmās daļas prasībām un par kuru balsošanas brīdī ziņas ir iekļautas Elektroniskajā tiešsaistes vēlēšanu reģistrā (turpmāk — balsotājs)”.

⁸ [Pašvaldību likuma 58. panta trešā daļa](#)

⁹ [Lisabonas Līgums, ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu](#), parakstīts Lisabonā 2007. gada 13. decembrī

Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka Eiropas Savienības pilsonība ir fundamentāls pilsoņa statuss, kas nodrošina personai Eiropas Savienības līgumos nostiprinātās tiesības un citas priekšrocības.¹⁰

Saskaņā ar Latvijā valdošo monisma doktrīnu Latvijas noslēgto un ratificēto starptautisko līgumu normas ir nacionālās tiesību sistēmas sastāvdaļa¹¹.

Pārbaudes lietā saņemtie viedokļi

[4] Par apspriežamās normas mērķi viedokli ir paudis Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Valststiesību zinātņu katedras docents Dr.iur. Edvīns Danovskis norādot, ka “Pašvaldību likuma 56. pantā paredzētais un no Saeimas kārtības ruļļa aizgūtais kolektīvā iesnieguma regulējums ir saistīts, vērsts nevis uz to, lai īstenotu Satversmes 104. pantā noteiktās tiesības iesniegt iesniegumu, bet gan uz Satversmes 101. panta pirmajā daļā nostiprinātajām tiesībām piedalīties valsts un pašvaldību darbā. Šīs tiesības Satversmes 101. panta pirmajā daļā ir paredzētas tikai Latvijas pilsoņiem. Tādējādi gan Pašvaldību likuma 56. pantā, gan Saeimas kārtības ruļļa 5.3 nodaļā paredzētais kolektīvais iesniegums ir viens no veidiem, kādā Latvijas pilsoņi saskaņā ar Satversmes 101. panta pirmo daļu īsteno tiesības piedalīties valsts un pašvaldību darbā. Kolektīvais iesniegums, atšķirībā no parasta iesnieguma, ir vērsts nevis uz atbildes saņemšanu, bet gan uz kolektīvajā iesniegumā ietvertā jautājuma apspriešanu Saeimas vai pašvaldības domes sēdē.

Apstāklis, ka pašvaldības domi saskaņā ar Satversmes 101. panta otro daļu ievēl arī Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi, kas pastāvīgi uzturas Latvijā, nenozīmē, ka Latvijas pilsoņiem garantētās tiesības līdzdarboties pašvaldību darbā automātiski būtu jāpiešķir arī Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem. Šāds regulējums varētu šķist loģisks, taču juridiska korelācija starp personām, kuras ir tiesīgas piedalīties vēlēšanās un iesniegt kolektīvo iesniegumu, nepastāv.”

[5] Pretēju viedokli, proti, ka Eiropas Savienības pilsoņiem būtu paredzamas tiesības iesniegt kolektīvo iesniegumu pašvaldībā, ir pauduši gan sabiedrība par atklātību “Delna” (turpmāk – Delna) un biedrības “Sabiedriskās politikas centra Providus” (turpmāk – Providus), gan biedrības “Baltic Human Rights Society” Asociētā pētniece Lolita Buka un Latvijas Pašvaldību savienība.

¹⁰ Sk., piemēram, Eiropas Savienības Tiesas 2001. gada 20. septembra sprieduma lietā C-184/99 31. punktu.

¹¹ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskajā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 27. lpp.

[6] Latvijas Pašvaldību savienība ir norādījusi, ka “Kolektīvais iesniegums, kā politisko tiesību instruments, nodrošina pilsoņu grupas spēju ietekmēt politisko dienas kārtību pašvaldībā. (..) Kolektīvais iesniegums attiecas uz kolektīvo līdzdalību pašvaldības politikas veidošanā vai citu pašvaldības lēmumu pieņemšanā. (..) Samazināt šo iespēju Eiropas Savienības pilsoņiem nav loģiski, jo, iestājoties Eiropas Savienībā, Latvija apņēmas nodrošināt Eiropas Savienības pilsoņiem līdzvērtīgas iespējas līdzdalībai pašvaldību politikā.” Latvijas Pašvaldību savienība ir secinājusi, ka “Kolektīvā iesnieguma tiesības būtu jāpaplašina attiecībā uz tiem Eiropas Savienības pilsoņiem, kuriem ir saistība ar pašvaldības teritoriju.”

[7] Delna uzskata, ka attiecībā uz noteiktiem Eiropas Savienības pilsoņiem neesot leģitīma iemesla liegt tiem tiesības iesniegt kolektīvo iesniegumu pašvaldībā. Tā norādīja, ka kolektīvā iesnieguma mērķis ir iesaistīt sabiedrību pašvaldības darbā, dodot iespēju sabiedrībai aktuālu jautājumu iekļaut pašvaldības domes darba kārtībā. Turklāt lēmumu par konkrēto jautājumu izsver un pieņem pašvaldības dome.

[8] Providus atzīmēja, ka jau Pašvaldības likuma pieņemšanas gaitā, pirms likumprojekta skatīšanas 2.lasījumā mudinājusi pēc iespējas mazāk ierobežot iedzīvotāju līdzdalības iespējas pašvaldības darbā, tai skaitā attiecībā uz kolektīvo iesniegumu, lai novērstu šķēršļus jau tā zemajai sabiedrības līdzdalībai. Providus priekšlikums Saeimai bija noteikt, ka “kolektīvo iesniegumu pašvaldībai par tās kompetencē esošiem jautājumiem ir tiesīgi iesniegt ikviens pašvaldības iedzīvotājs, kurš iesniegšanas dienā ir sasniedzis 16 gadu vecumu un kura dzīvesvieta ir deklarēta pašvaldības administratīvajā teritorijā vai kuram pieder likumā noteiktajā kārtībā reģistrēts nekustamais īpašums šajā teritorijā”.¹² Argumentācijā tiek norādīts, ka kolektīvais iesniegums:

- 1) ir viens no sabiedrības līdzdalības veidiem, ar kura palīdzību pašvaldības iedzīvotāji var vērst pašvaldības uzmanību uz sev svarīgiem jautājumiem, kurus pašvaldībai ir pienākums izskatīt, izsvērt un atbilstoši reaģēt;
- 2) neuzliek pašvaldībai pienākumu ieviest negrozītu iesnieguma prasījumu, bet gan izvērtēt to, atbilstoši labai pārvaldībai kopā ar iedzīvotājiem, cieši darbojoties, lemt par tālāko rīcību ar to;
- 3) ietver prasījumus, kas attiecas tikai uz pašvaldību darbības kompetenci un pamatā saistīta ar saimnieciskiem un labbūtības jautājumiem, dažādiem pašvaldības pakalpojumiem.¹³

¹² [Providus priekšlikumi likumprojektam Pašvaldību likums \(Nr. 976/Lp13\)](#) (Providus atzinuma vēstules nr. 2021/008-IK, 2021. gada 21. maijā)

¹³ Pašvaldību likuma 56.panta ceturtā daļa nosaka, kāda veida jautājumus kolektīvajos iesniegumos nedrīkst ietvert, tai skaitā, tādus, kas nerespektē demokrātisko iekārtu, tiesiskumu, cilvēktiesības, proti, pašvaldībai ir iespēja noraidīt

[9] Biedrības “Baltic Human Rights Society” Asociētā pētniece Lolita Buka norādīja, apspriežamā norma neatbilst tiesiskās vienlīdzības principam tiktāl, ciktāl tā noteic, ka kolektīvo iesniegumu pašvaldībā nedrīkst iesniegt Eiropas Savienības pilsoņi, kuri nav Latvijas pilsoņi, bet ir reģistrēti Fizisko personu reģistrā. Tika norādīts, ka divas grupas, viena – Latvijas pilsoņi, kuru deklarētā dzīvesvieta vai nekustamais īpašums atrodas pašvaldības teritorijā, otra – Eiropas Savienības, kuru deklarētā dzīvesvieta vai nekustamais īpašums atrodas pašvaldības teritorijā, atrodas līdzīgos un salīdzināmos apstākļos. Vienlaikus attieksme pret šīm grupām ir atšķirīga – viena no grupām var vērsties pašvaldībā ar kolektīvo iesniegumu, bet otra nevar.

II Tiesībsarga vērtējums

[10] Satversmes 101.pantu šī brīža redakcijā¹⁴ likumdevējs ir pieņēmis 2004. gada 23. septembrī, nosakot ES pilsoņu tiesības piedalīties pašvaldību vēlēšanās, lai nodrošinātu konstitucionālās sistēmas saderību ar ES tiesībām.¹⁵

[10.1] Satversmes 101.panta otrās daļas pirmajā teikumā likumdevējs Latvijas pilsonim un Eiropas Savienības pilsonim ir garantējis aktīvās pašvaldību vēlēšanu tiesības. Savukārt šī panta otrās daļas otrajā teikumā ikvienam Eiropas Savienības pilsonim, kas pastāvīgi uzturas Latvijā, ir garantētas tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties pašvaldību darbībā.

Likumdevējs *expressis verbis* nav noteicis, ka ar “piedalīties pašvaldību darbībā” ir saprotamas vienīgi vēlēšanu pasīvās tiesības – tikt ievēlētam.

Ir secināms, ka šīs tiesības Eiropas Savienības pilsonim ir tādas pašas kā likumdevējs ir piešķīris Latvijas pilsoņiem Satversmes 101.panta pirmajā daļā, ierakstot, ka ikvienam Latvijas pilsonim ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties pašvaldību darbībā.

pieprasījumus, kuri jebkādā veidā var apdraudēt šīs vērtības, tādējādi ir samazināti riski šo līdzdalības veidu izmantot kādiem pretlikumīgiem, valsts drošību apdraudošiem mērķiem.

¹⁴ [Satversmes 101. panta grozījumi pieņemti 2004. gada 23. septembrī un stājās spēkā 2004. gada 21. oktobrī](#)

¹⁵ [Likumprojekta “Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē” anotācijā](#) ierakstīts, ka Satversmes 101.panta tvērums grozīts, lai “nodrošinātu Latvijas konstitucionālās sistēmas saderību ar Eiropas Savienības tiesībām. Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 19.panta pirmā daļa paredz ikvienam ES pilsonim, kas pastāvīgi uzturas kādā dalībvalstī, bet nav tās pilsonis, tiesības balsot un kandidēt pašvaldību vēlēšanās šajā dalībvalstī saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šis valsts pilsoņiem. Tāpēc Satversmes 101.pants, kurš paredz tiesības vēlēties pašvaldības tikai Latvijas pilsoņiem, nav savietojams ar minētajiem ES dokumentiem. Grozījums Latvijas Republikas Satversmes 101.pantā nodrošinās ES pilsoņu tiesības piedalīties Latvijas pašvaldību darbībā, kā tas ir noteikts Eiropas Kopienas Dabūšanas līguma 19.pantā”.

Līdzdalība pašvaldības darbībā var izpausties tiešā vai netiešā veidā, un ar Satversmes 101. pantu tiek aptvertas abas šīs līdzdalības formas.¹⁶

[10.2] Satversmes 101. pantā paredzētās tiesības nav absolūtas, jo Satversmes 101. pants ietver nosacījumu "likumā paredzētā veidā". Līdz ar to Satversme noteic, ka šo tiesību izmantošanas veids nosakāms ar likumu.¹⁷

"Konstitucionālo tiesību teorijā tiek atzīts, ka konstitūcija var atstāt likumdevēja ziņā konkrētu pamattiesību satura noteikumus un robežas. Šādā gadījumā pamattiesības ir spēkā „pēc likumu mērauklas”..., visbeidzot viss ir atkarīgs no parastā likumdevēja...”¹⁸

Proti, Eiropas Savienības pilsoņa tiesības konstitucionālās, politiskās tiesības "piedalīties pašvaldību darbībā" ir konkretizētas Pašvaldības domes vēlēšanu likumā, Vietējo pašvaldību referendumu likumā un Pašvaldību likumā.

III Tiesībsarga secinājumi un rekomendācija

[11] Tiesībsarga ieskatā, nosakot Eiropas Savienības pilsoņiem aktīvās un pasīvās pašvaldību vēlēšanu tiesības, kas ir plašākā apjoma politiskās tiesības, likumdevējam nav leģitīma pamata ierobežot Eiropas Savienības pilsoņiem tvēruma ziņā pēc būtības daudz šaurākas tiesības iesniegt kolektīvo iesniegumu pašvaldībā. **Piešķirot Eiropas Savienības pilsoņiem tiesības piedalīties pašvaldības referendumā un iedzīvotāju padomē, nav saskatāms attaisnojams pamatojums liegt Eiropas Savienības pilsoņiem tiesības iesniegt kolektīvo iesniegumu pašvaldībai.**

[12] Lai veicinātu iedzīvotāju līdzdalības iespējas pašvaldības darbā un novērstu šķēršļus jau tā zemajai sabiedrības līdzdalībai, tiesībsargs aicina Saeimu līdz **šā gada 1. decembrim** izdarīt grozījumus **Pašvaldību likuma 56. panta pirmajā daļā**, nosakot tiesības Eiropas Savienības pilsoņiem, kas sasnieguši 16 gadu vecumu, reģistrēti Fizisko personu reģistrā un kuru deklarētā dzīvesvieta ir pašvaldības administratīvajā teritorijā vai tai pašvaldības administratīvajā teritorijā pieder nekustamais īpašums, iesniegt kolektīvo iesniegumu pašvaldībai.

Pamatojoties uz Tiesībsarga likuma 25. panta pirmo, otro un trešo daļu, pārbaudes lietas izskatīšana tiek pabeigta. Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 25. panta ceturto daļu atzinumam ir rekomendējošs raksturs.

¹⁶ Sk. Satversmes tiesas 2009. gada 7. aprīļa spriedumu lietā Nr. 2008-31-01.

¹⁷ Satversmes tiesas 2009. gada 7. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2008-31-01 12.punkts.

¹⁸ Satversmes tiesas 2000. gada 30. augusta sprieduma lietā Nr. 2000-03-01 1.punkts.

Tiesībsarga vietniece

Ineta Piļāne